

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ
ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA
PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ
BİTİRME TEZİ

YOLLARINI GÖZLEDİKLERİMİZ

Rehber Öğretmen: Emine TAŞ

Öğrencinin Adı: Derya

Öğrencinin Soyadı: YENİGÜN

Öğrencinin IB Numarası: D1129-0125

Ödevin Sözcük Sayısı: 3924

Araştırma Sorusu: Adnan Binyazar'ın "*Bozkır Aydınlığında Aşk*" adlı yapıtında, özlem olgusu hangi yönleriyle ele alınmıştır?

Anneme, babama ve kardeşime

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Programı A1 Türk Edebiyatı Dersi kapsamında hazırlanan bu tez çalışmasında Adnan Binyazar'ın “Bozkır Aydınlığında Aşk” adlı yapıtında yer alan öykülerde, anlatıcının duyguları doğrultusunda oluşturduğu özlemin nedenleri ve kendi hayatındaki sonuçları ele alınmıştır. Tezin amacı, bireylerin duygu dünyalarının oluşumlarını ve hayatları üzerindeki izlerini, yapıttaki odak figürün duygu evreninden, özellikle sevdiklerine karşı olan özleminden yola çıkarak değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda, bireylerin özlem olgusu ile karşı karşıya kaldıklarındaki hal ve tavırları çözümlenmiştir. Çalışma sırasında bu olgunun aslında kendisi ile birlikte gelen daha pek çok duygudan sadece biri olduğu, hatta belki de bu duyguların bir sonucu olduğu göz önünde tutularak, bireyin, önce sevdikleri, ardından kendisi ile etkileşimi konu edilmiştir. Öykülerde ailede başlayan duygusal gelişim sürecinin aslında insanın gelecek yaşantısı için ne kadar önemli olduğu, bu süreç içinde elde edilen her duygunun hayat boyu kişinin karakterinde yer edeceği anlatılmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde, insanın duygusal oluşumundan ve Binyazar'ın ‘duyguları ile varolan’ insan tiplerinden bahsedilmiştir. Gelişme bölümünde bu duygusal süreçte özele inilerek, özlem olgusunun öykülerin odak figürü üzerindeki etkileri ve oluşum nedenleri irdelenmiştir. Sonuç kısmında ise kitapta anlatılan bu özlem olgusunun da aslında bütün bu insancıl duygular ile aynı temele dayandığı ve toplamda bu duyguların insan hayatına yön veren asıl etkenler olduğu ele alınmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	4
GELİŞME.....	6-18
1.AİLEYE DUYULAN ÖZLEM.....	6
1.1 Aile düzenine duyulan özlem.....	5
1.2 Anneye duyulan özlem.....	9
1.3 Babaya duyulan özlem.....	12
2. SEVGİLİYE DUYULAN ÖZLEM.....	15
2.1 Var olan aşk ilişkisi içinde sevgiliye duyulan özlem.....	15
2.2 Ayrılık sonrası sevgiliye duyulan özlem	17
SONUÇ.....	19
KAYNAKÇA.....	21

GİRİŞ

İnsanı insan yapan, diğer canlılardan ayıran temel özellik duygularıdır. İnsan, duyuları ile gören, duyan bir varlık olsa da duyguları ile düşünür, hareket eder, algılar. Yaşamı boyunca aşk, mutsuzluk, yalnızlık, sevinç, özlem gibi pek çok duyguyu bir arada yaşayan insan, bu duygusal süreçte yaşadığı olayların üzerinde bıraktığı etkiler ile karakterini, düşüncelerini ve hayat görüşünü inşa eder. Hayatın koşturmacası, karmaşıklığı içinde kaybolmadan duyguları ile yaşamı değerlendiren bireylerin sözü edilen süreçte yaşam algılarını oluşturma çabaları kimi zaman olumlu duygular sayesinde şekillenirken kimi zaman olumsuz duygular ile şekillenebilir. Bütün bu olumlu ya da olumsuz duygular evreninin odak noktasında bulunan insan, duygulardan ayrı düşünülemeyeceği gibi, duygular da insandan ayrı bir anlam kazanmazlar. Onları oluşturan bireyin dağarcığında anlam kazanır, bireyin karakterine göre şekil alırlar. Bu sebeple her oluşumun, yapılanmanın, hareketin kısacası insana ait her şeyin temelinde kişilerin duygularından örülmüş etkenler yatmaktadır. Adnan Binyazar'ın **“Bozkır Aydınlığında Aşk”** adlı yapıtında bireyin yaşamından kesitler anlatan öyküler verilmekte ancak alt anlamda, yaşadığı duygulardan ördüğü yaşam hikâyesinden, derin özleminden ve yalnızlığından bahsedilmektedir. Yapıtta odak figürün yaşamın devinimi içinde yaşadığı ayrılıklar ve kayıplar, bu durumların yarattığı yalnızlık, kimsesizlik ve özlem duyguları ile birlikte sorgulanmış, değerlendirilmiş ve insan hayatında bıraktığı etkileri anlatılmıştır. **“Bozkır Aydınlığında Aşk”** bireyin duygularıyla yaşaması, hayatına yön vermesidir Her duyguyu yoğun, derin bir şekilde duyması, kimi zaman dışa vurması kimi zaman ise içinde yaşamasıdır.

Yapıtta **“Üç Sokağın Kimsesizi”**, **“Bozkır Aydınlığında Aşk”**, **“Yol Özlemleri”**, **“Sabah Gülüşleri”** ve **“Buluntu Bebek”** öykülerinde bireyde düzenli aile yaşamına, anneye ve

babaya duyulan özlem, yaşanmamış bir çocukluk üzerinden anlatılırken, **“Bozkır Aydınlığında Aşk”**, **“Yol Özlemleri”**, **“Sabah Gülüşleri”**, **“Eğri Göl”**, **“Metroda Bir Kırmızı Pabuçlu”** ve **“Bulutlu Bebek”** adlı öykülerde yaşanan aşklar ya da ayrılıklar içinde kendi özlem olgusunu oluşturmuş odak figürün yaşamı ve özlem duygusuna olan bakış açısı anlatılmaktadır. Adnan Binyazar, bu yapıtında olaylar karşısında duyguları ile hareket etmiş, duyguları ile yaşamış bir figürü her yönü ile konu edinmiştir. Özellikle yaşamda insanı umutsuzluğa, umutsuzluğa sürükleyen etkenleri, insanın yaşadıklarının yaşamı üzerindeki etkilerini, bu olayların kişinin duygularına, bakış açısına, düşüncelerine nasıl yansıdığını anlatmıştır.

Bu tez çalışmasında, bireyin yaşama karşı bütün doğal, insanca duyguları, yoksulluk ve kimsesizlik ile birleşmiş bir çocukluk ile başlayan bir hayat yolunun içinde irdelenmiştir. Kişinin duyguları ile hayata tutunması ancak yine bu duygular ile hayattan kopması, bunalması da yaşanan sürecin kesin olmaktan çok bulanık olduğunun göstergesidir. Bu noktada çalışmanın, yapıttaki yaşamın bu bulanık yanını ele aldığını, aşkın içinde yalnızlığı, kavuşmanın içinde ayrılığı, beklentiler içinde umutsuzluğu incelediğini söylemek mümkündür. **“Bozkır Aydınlığında Aşk”** da yer alan öykülerde bulunan duyguları ile var olmuş ve var olacak insan tiplmesi bu çalışma süresince odakta olmuş, incelenen tez konusuna yön veren temel nokta olmuştur.

1. AİLEYE DUYULAN ÖZLEM

1.1 Aile Düzenine Özlem

Aile, toplumun en küçük yapıtaşdır ve bir bireyin var oluşundaki en önemli etkenlerden biridir. Çocuk yaştan itibaren, pek çok alışkanlık gibi, ‘seven’, ‘sevilen’ birey olma “değerli olma” kavramları da aile içinde öğrenilir. Kişi, toplumdaki davranışları ile doğup büyüdüğü aile yapısını yansıtır ve bunu hayatının sonuna kadar sürdürür. İnsan ne kadar çok ailesi ile vakit geçirir, birlikte olur ise o kadar güvenli, mutlu ve sağlıklı bir birey olarak gelişir. Adnan Binyazar’ın “Bozkır Aydınlığında Aşk” adlı yapıtında ise, aynı zamanda anlatıcı olan odak figür; sevme ve sevilme olgularından küçük yaştan itibaren yoksul bırakılmış, sevildiğini hissedememiştir. Bu sevgi arayışının ve ardından gelen hayat boyu özlemin birinci sebebi ailesinde yaşanamayan karşılıklı sevgidir. Anlatıcı, anne ya da baba sevgisini tatmamış, akşamları eve döndüğünde aile olmanın sıcaklığını duyamamış, genellikle yalnız kalmıştır. Ancak her ne kadar kopuk ve uzak ilişkiler yaşamış olsa da geçmişin olay ve insanlarına, hayatının her bölümünde derin bir özlem duymaya devam etmiştir. Bu özlem kendini odak figüre hayatının pek çok anında hissettirmiş ve onu derin bir arayışa sürüklemiştir. Yaşadığı her ilişkide, gittiği her ülkede, gördüğü her insanda geçmişte özlem duyduğu öğeleri gören odak figür, hep yitirdiği duyguları, yaşadığı özlemleri aramış, bulmak için çırpınmıştır ancak hiçbir zaman beklediği, istediği ‘aile’ kavramını ve onun getirdiği sıcaklık duygusunu yaşayamamıştır. Anlatıcının aile düzenine duyduğu özlem ilk olarak “*Üç Sokağın Kimsesizi*” adlı öyküde okuyucuya aktarılmıştır. Öykünün adının da belirttiği gibi, odak figür, her ne kadar ailesi ile birlikte yaşamış olsa da ‘ailesiz’ yani ‘kimsesizdir’.

Öyküde anlatıcı, çocukluk ile ergenlik sancılarını ilk duymaya başladığı, annesizliğin getirdiği yalnızlığın ve babanın gölgesinde kaybolan bir çocukluğun geçirildiği İstanbul sokaklarında geçmişe doğru bir yolculuğa çıkmaktadır. Ancak öykü boyunca bu semtte yaşanmışlıkların izlerine rastlayamayan anlatıcı zihninde kalmış hatıralara sığınmak zorunda kalmıştır. Anlatıcı, geçtiği sokaklarda geçmişini ararken, aklına gelen hatıraların neredeyse hiç birisinin ailesi ile ilgili olmaması odak figürün hayatında aile kavramının ne kadar az bulunduğu göstergesidir. Çocukluğuna kazanmış hatıraların; sıcak aile yemeklerinden, keyifli sohbetlerden, annesinin sesinden uzak oluşu ise bu derin aile özleminin sebeplerindedir. “ *Bu yaşta bile, dünyanın en etkili müziği, akşamları bir araya gelip yemek masasına oturan ailelerin kaşık sesidir.* ” *Üç Sokağın Kimsesizi (Binyazar, 14)*

Aile düzenine duyulan özlem “*Bozkır Aydınlığında Aşk*” adlı öyküde ise, yalnızlık olgusu ve insanları kaybetme korkusu olarak kendini göstermiştir. Sevgilisini kaybetme telaşı içindeki anlatıcının aklına çocukluk, gençlik yıllarının ve bu yıllarda hissettiği aile eksikliklerin gelmesi üzerine özlem olgusu gün yüzüne çıkar. Anlatıcının küçüklüğü, ‘parçalanmış bir ailede, yatılı okullarda geçmiştir’ ve bu sebeple anlatıcı hayatı boyunca aile olgusuna özlem duymuştur. “Bozkır” kavramının odak figür için ayrı bir yeri olmasının sebebi ise yine aileden birinin, babasının orada çalışmış olmasıdır. Bozkır teması ona yaşayamadığı baba-çocuk ilişkisini, kısacası kopuk bir aileyi, küçüklüğünü anımsatmaktadır. Bu sebeple ne zaman Ankara’ya, yani bozkıra gelse, küçüklükten beri yaşayamamış olduğu, bastırmaya çalıştığı duyguları kendini gösterir.

Bozkır ‘el değmemiş doğa’ olarak tanımlamasının sebebi, olayların, durumların ilk hallerine geri dönüp yaşayamadığı ilişkiler bozulmadan, onları kaybetmeden yaşamak ve bu özlem duygularını gidermektir. Anlatıcı farkında olmadan, küçük yaşlardan itibaren ailesinden çok etkilenmiştir. Odak figürün yaşayamadığı pek çok anı hafızasında yer tutmuştur ancak zaman

geçtikçe bu anılar yerlerini sadece tamamlanamamış ilişkilere ve bu ilişkilere duyulan özlem duygusuna bırakmıştır.

Aynı zamanda çocuk yaşta ve sonraki yaşamında da ayrılığı derin bir şekilde yaşamış olan odak figüre dünya da ayrılıklarla dolu gibi görünmektedir. Serçelerin yuvalarından uçmaları bile ona gurbeti ve ayrılığı çağırır. Odak figür için doğa da, hayattaki diğer her şey gibi ayrılışları, sonları içinde bulundurur ve doğada baktığı her nesne kendi özleminin bir yansımasıdır. *“Yazgı mı bu; niye lokma kadar bir serçeciğin ayrılığı bile içime dokunur da, kara hüznünlerin dipsiz kuyularında boğulup kalırım!” Bozkır Aydınlığında Aşk (Binyazar, 34)*

Aynı olgulara *“Yol Özlemleri”* adlı öyküde de rastlanmaktadır. Sevgilisinin başka bir semte gitmesi sebebiyle, ayrılığı bir kez daha tadan anlatıcı, bu olgunun kendisine yabancı olmadığını hatırlar, yitirileri, kaybedişleri ilk öğrendiğinde, beş yaşında olduğunu anlatarak ailesine duyduğu özlemi bir kez daha dile getirir. Odak figür, ayrılıkları ölümlere, kör kuyulara, karanlıklara benzeterek, küçük yaşta ailesinde başlayan bu acı duyguların daha sonra kimsesizlik ve özlem duygularına dönüşerek onu nasıl etkilediğine de değinmiştir. *“Yaşamım boyunca ayrılıklar, dibinde çıyanların, akreplerin, ince kuyruklu boz yılanların birbirinin etiyle beslendiği kör kuyulara attı beni.” Yol Özlemleri (Binyazar, 57)*

Öyküde, odak figürün babasının gideceğini hissetmesi ve gitmemesi için çığlıklar atması, küçük yaştan itibaren ayrılıklara tepki göstermiş, onları önlemeye çalışmış olduğuna örnektir. Ancak, yaşamı boyunca önleyemediği pek çok ayrılık olmuş bu sebeple özlem duygusu, kendisinde yer edinmiştir. *“...uzaktan nal tıkırtılarını duyduğum atların çektiği payton evimizin önünde durunca, bir yerlere gidilip ayrılığın başlayacağı içime doğmuştu.” Yol Özlemleri (Binyazar, 59)*

“Sabah Gülüşleri” adlı öyküde, özlediği gökyüzünü orada bulmak umuduyla, çocukluğunu hatırlamak için Dubai'ye giden odak figürün sabah sokaktan geçen insanları izlemesiyle

aklına gelen çocukluk anıları anlatılmış ve yine aileye duyulan özlem gözler önüne serilmiştir. Bu esnada odak figürün çocukluğunda göçmelerini izlediği “küskün kuşlar”ı hatırlaması, bu göç hareketinin o zamanlar bile ona ayrılığı çağrıştırdığını düşünmesi, ayrılık ve özlemin odak figürün yaşamının her evresinde kendilerini göstermiş olduklarına örnektir. Bunun üzerine odak figür tıpkı diğer özelemlerinde de olduğu gibi kuşları her gittiği yerde aramış, duyduğu özlem olgusunu hayatı boyunca gidermek için çırpınmış ancak başarılı olamamıştır.

“ *Bağlarımızda bahçelerimizde gece karanlığının ıssızlığını büyüten tek tük incop kalsa da onlar kartalların şerrinden ötüşlerini unutup dolunaysız gecelerde sığındıkları ağaç kovuklarından bir daha çıkmadılar... O günden beri, en temiz gökte bir bulut parçası görsem, gözümün önüne toprağımızdan göçüp giden o küskün kuşlar diziliyor*” Sabah Gülüşleri (Binyazar, 98)

Yapıtın hemen hemen tüm öykülerinde anlatıcı ailesine duyduğu özlem olgusunu dile getirmiştir. Bu kimi zaman doğada, kimi zaman okuduğu bir şiirde, kimi zaman sevgilisi ile konuşurken, kimi zaman ise dinlediği bir şarkıda karşısına çıkmış ve onu derin özelemlere sürüklemiştir. Küçük yaşta yaşamış bütün bu ayrılıklara, uzaklıklara rağmen aile kavramının odak figür tarafından hala büyük bir yara olarak saklanması, özlemlerle anılması ve aranmasının sebebi ise anlatıcının çevresinde aile kavramını hep görmüş, ancak hiç bir zaman istediği bu aile düzenine kavuşamamış olmasıdır.

1.2 Anneye Duyulan Özlem

Anne, her çocuğun hayatındaki en önemli figürlerden biridir. Çocuk, küçük yaştan itibaren anne sevgisi ve ilgisinden mahrum kalırsa, anne olgusunu etrafındaki diğer anneleri izleyerek öğrenirse bu kendisinde yeri tutulamaz bir boşluk oluşturur.

Yapıtta anlatıcının hayatında eksikliğini en çok duyduğu figürlerden biri annesidir. Zaten aile olgusundan uzak bir çocukluk geçirmiş olan anlatıcının, yaşayamadığı anne-çocuk ilişkisi

odak figürün gelecek hayatını, ilişkilerini, ayrılıklara tepkisini ve özlem duygusunu da etkilemiştir.

“*Üç Sokağın Kimsesizi*” adlı öyküsünde çocukluğunu geçirdiği Kocamustafapaşa’ya dönen odak figür roman kızlarından, çıraklık yaptığı dükkandan, ustasından hatta ustasının eşinden dahi bahsetmiştir. Sokaklarda geçirdiği hayatını, beğendiği kızı, gittiği okulu okuyucuya yansıtmıştır. Anıları arasında annesinden başka insanlar, hatırladığı sesler arasında sokağı çınlatan başka annelerin sesleri vardır. Öyküde kendi annesi ile ilgili pek az anıya değinilmektedir. Bu durum odak figürün, annesi ile ne kadar uzak kaldığını okuyucuya yansıtmaktadır. Odak figürün, annesi ile yakın bir çocukluk geçirememiş olması, küçük yaştan anne özlemi nedir öğrenmiş olması, çocukluğu boyunca anne kavramını başka anneleri izleyerek öğrenmesi, ileriki yaşantısında derin özlem yaraları duymasına neden olmuştur.

“Sokakta da oynamadım... Hiç! Yıllarca sokaklarda pazarcılara çorba taşımaktan ayak tırnaklarım parçalandı da, kulağıma öyle ezgili bir anne sesi çarpmadı, o sofraların sıcaklığını duymadım... Hiç!” Üç Sokağın Kimsesizi (Binyazar, 14)

“*Bozkır Aydınlığında Aşk*” adlı öykü de ise kitaptaki anne figürü, kendi halinde, çocuklarına karşı ilgisiz biri olarak anlatılmıştır. Eşi ile kavga etmektedir ve bu kavgalar küçük yaşlardan itibaren anlatıcının, ailesini ve annesini ona en çok hatırlatan öğelerden olmuşlardır. Öyle ki anne olgusu, anlatıcı için hatırlandığı zaman yalnızlık ve kimsesizlik olgularını tekrar çağrıştırmaktan öteye gidememiş, sevgi duyguları uyandırmamış, kısacası anlatıcının hayal ettiği, istediği “anne” figürü olamamıştır.

Ancak odak figürün ‘kadın’ı tanımlayışında bile hayal ettiği şefkatli anne modellemesi görülmektedir. Bu noktada odak figürün anne sevgisini yaşayamamış olduğunu ve yaşayamadığı bu anne-çocuk ilişkisini tamamlamak kimi zaman hayallere sığındığını ancak yine de bu derin özlem duygusunu kapayamadığını söylemek mümkündür.

“Ana-eş-sevgili-dost-arkadaş... Kadını hep tümünü içeren bir varlık olarak algıladım ben. Onun davranışlarında da vardı bu. Ana kadar şefkatli, eş kadar sevgili...” Bozkır Aydınlığında Aşk (Binyazar, 30)

Anlatıcı anneye duyulan özlemini “Sabah Gülüşleri” adlı öyküde ise Dubai’de sabah etrafını seyrederken aklından geçen düşünceler içinde okuyucuya aktarmıştır. Onun için ‘umut dolu bir dünya’ her taraf karanlık dahi olsa, yoksulluk dahi olsa ailesi ile sıcaklık bir evin içinde oturabilmektedir. Ancak bu düşünce odak figür için sadece bir hayaldir. Kendi gerçekliğinde aile sıcaklığını asla yaşayamayacağını bilincindedir ve bu sebeple odak figür her olayda, durumda ve ortamda duyduğu yoğun aile özlemini hatırlamakta ve hayallere dalmaktadır.

“Kılları, ağdalarla yolunmuş ak bacaklı şen kadınların, onların yakışıklı boynu bükük kocalarının, ev giysilerine bürünmüş sarı saçlı, ela gözlü öğrenci kızların, çikolataları- kekleri-pastaları nazlanarak yiyen gülbüz çocukların, benim konumunda olanların içinde hiç bir zaman yer alamayacakları o bol ışıklı odalarda yaşadıklarını tasarlar, filmi izlerken öyle bir hayatın düşlerini kurardım” Sabah Gülüşleri (Binyazar, 105)

“Bulutlu Bebek” öyküsünde ise anlatıcının yalnızlığı sebebiyle kendini attığı sokaklardan birinde bir gün yolu bitpazarına düşer. Burada, köşeye atılmış, kirli taş bebeklerin arasında bir tanesi gözüne çarpar. Bu bebeğin kendi yalnızlığını paylaştığını düşünen odak figür bebeği alır ve evine götürür.

Odak figürün bebeğe bakış, onu kollayış, temizleyiş, sahipleniş biçimi tıpkı bir annenin şefkati gibidir. Odak figür bebeğe kendisine hiç gösterilmemiş bir içtenlikle bakar ve onu sahiplenir. Öyle ki kendisini “ Ben kimim, ne yapıyorum, bebek ne, ana kim?” (Binyazar, 143) diye sorgularken bulur. Anlatıcının bebeğe karşı bu koruyucu tavırları kendi yalnızlığını kapatmaya çalıştığını gösterirken aynı zamanda anne özlemine de vurgu yapmaktadır. “ Oksijenli pamuklarla temizleyip merhem sürdüğüm yaraları sağalmıştı. Eve getirdiğim günkü

gibi, yine banyoya soktum, kokulu şampuanlarla yıkadım arındırdım, paketini yeni açtığım ak havlulara sardım...” Buluntu Bebek (Binyazar, 152)

Yapıt boyunca en çok değinilmiş olgulardan biri olan anne, öykülerde geri dönüş tekniği kullanılarak okuyucuya aktarılmıştır. Bu tekniğin kullanılması, yapıtta dinamizmi sağlarken, özlemin geçmişten gelen büyüklüğünü de okuyucuya yansıtmıştır. Hayalindeki çocukluğu ve aile sıcaklığını yaşayamadığı gibi anne sevgisini de hissedememiş olan anlatıcı, çevresindeki pek çok ögeyi annesine benzetmiş, ona olan özlemini her an canlı tutmuştur. Her ne kadar küçüklüğünde annesi ile beraber geçirdiği dönemler olsa da bu dönemlerde annenin uzaklığı, ilgisizliği anne-çocuk arasındaki bağı koparmış anlatıcının gelecekte yaşayacağı kaybedişleri ve özlemleri daha yoğun geçirmesine sebep olmuştur.

1.3 Babaya Duyulan Özlem

“*Buluntu Bebek*” öyküsünde anlatıcının sokaklardan birinde köşeye atılmış, kirli taş bebeklerin arasında gördüğü bebeği, yalnızlığını paylaşacağını düşünerek alan odak figür, bu hareketi ile yanında olacak, onunla vakit geçirecek birine olan ihtiyacını vurgular.

Odak figür babası ile hayal ettiği çocukluğu geçirememiş, ondan hep uzak kalmış, kısacası babasının varlığı ile yokluğu arasında kaybolan bir çocukluk geçirmiştir. İleriki yaşlarda, gördüğü pek çok olayda babasına özlem duymasının sebebi de bu kopuk yaşanmış baba-çocuk ilişkisidir.

Odak figürün, çocukluk anılarına döndüğü, küçüklüğünü geçirdiği sokakları anlattığı öyküsü *Üç Sokağın Kimsesizin*’de anlatıcının babasına duyduğu özlem ilk kez, akşamları eve gelen ve ailesiyle oturup yemek yiyen babaları gözlemlediğini, onlara özendiğini söylemesi ile okuyucuya sezdirilir.

“Sokak, benim için, gün kararınca genç annelerin dolgulu memeli gövdelerini pencerelerden sarkıtıp ezgili sesleriyle çocuklarına, ‘Hadi eve, babanız geldi, yemek yiyeceğiz!’ diye seslenmeleri idi.” Üç Sokağın Kimsesizi (Binyazar, 14)

Aynı zamanda odak figür çocukluk ve gençlik yıllarında, bir ustanın yanında çıraklık yapmış, çalışmış, geçimini kendisi sağlamıştır. Bu da ailesini geçindiren ya da onlara ilgi gösteren bir baba figürünün olmadığını vurgular niteliktedir.

Babaya duyulan özlem *“Bozkır Aydınlığında Aşk”* adlı öyküde ise, eski sevgilisiyle buluşan odak figürün bozkırda otururken babasını hatırlaması ile anlatılmıştır. Odak figür deniz kentinde doğmuştur ancak babası bozkır kentinde görev yaptığı için o da bozkırda büyümüştür. Burada babasını hatırlaması odak figürün babasının peşinde bir hayat sürdürmüş olduğunu buna rağmen hiçbir zaman istediği baba-çocuk ilişkisine kavuşamadığını vurgulamaktadır. Gittiği yerlerde babasından bir parça bulabilmesi çocukken aslında onu ne kadar çok gözlemlediğini, örnek aldığını gösterir.

Bununla beraber bozkır yapıtta *“el değmemiş doğa”* olarak anlatılmış ve betimlenmiştir. Bu betimleme tekniği odak figürün babası ile olan ilişkisinin de bozkır gibi sade, huzurlu olmasını istemiş olduğunu ancak artık yaşanamamış baba sevgisine özlem duymaktan başka yapabileceği bir şey kalmamış olduğunu okuyucuya gösterir. *“Ben bir deniz kentinde doğdum. Babam bozkır kentlerinde görev yaptı. Bozkırda büyüdüm.” Bozkır Aydınlığında Aşk (Binyazar, 31)*

Anlatıcının gidenlerin geri dönmediğini öğrendiğinde çok küçük yaşta olduğundan bahsettiği *“Yol Özlemleri”* adlı öyküde babaya duyulan özlem, yola çıkış sahnesinde anlatılmıştır. Odak figür henüz çok küçükken evlerinin önüne gelen, atların çektiği faytonu görünce ayrılık yaşanacağını hissetmiştir. Ayrılacak, gidecek kişi ise babasıdır. Anlatıcı babasının gideceğini fark ettiğinde, karşı koymak için bütün gücüyle çığlıklar atmış, direnmiş, olay çıkarmıştır.

Odak figürün bu direnci, ayrılıklara ne kadar karşı olduğunu, hayatı boyunca onları engellemek için var gücüyle uğraştığını ancak yine de hep sonunun özlemlerle bittiğini göstermektedir. “ *O gün bugündür, sevdalara tutuldum, yitiriler yaşadım, yitirişin kitabını yazdım... Dilim çözüldü. Lakin babamın gidiş günü yitirişin yüreğimde açtığı derin yaranın kanı kurumadı, ah, hiç kurumadı* ” *Yol Özlemleri (Binyazar, 62)*

“*Sabah Gülüşleri*” adlı öyküde ise babaya duyulan özlem Dubai’de sokağın akışını izleyen anlatıcının, insanların ne kadar çabuk kaybolduklarını, ne kadar değişken olduklarını gözlemlemesiyle anlatılır. Otellerden çıkan, işe giden, bisiklete binen, satış yapan tüm insanlar bir süre sokaktadır ancak eninde sonunda hepsi kaybolur. Burada sokak uzamının seçilmiş olmasının sebebi, hayatın değişkenliğini ve yanıtıcılığını vurgulamaktır.

Odak figürün hayatı boyunca da insanlar birden kaybolmuş, haber vermeden gitmişlerdir. Bu durum pek çok kez tekrarlanmış olsa da ona en büyük ayrılık izlerinden biri babası tarafından bırakılmıştır. Babasının birden çekip gitmesi, hayatı boyunca duyduğu derin özlemlerden birini oluşturmuştur. “*...insancıklar otel kapılarından, arabalardan, yan sokaklardan çıkıp akşama kadar bir daha gün yüzü göremeyecekleri deliklerinden içeriye giriyorlar, girer girmez de birden kayboluyorlardı*” *Sabah Gülüşleri (Binyazar, 104)* Baba özlemi, yapıtta nerdeyse her öyküde odak figürün her anında aklına gelebilen, yokluğunu ona her durumda hissettirebilen, eksikliğini yaşamının her evresinde duyduğu bir özlem olarak anlatılmıştır. Anne’ye duyulan özlemde olduğu gibi, baba özlemi de geri dönüş tekniğine başvurularak aktarılmış, okuyucuya geçmişten gelen özlem olgusunu göstermiştir. Odak figürün yaşadığı, yaşayamadığı sevdalarda, gezdiği yerlerde, tanık olduğu olaylarda, dinlediği şarkılarda, okuduğu şiirlerde kısacası her yerde varlığını sürdürmüş özlem duygusunun büyük bir kısmı babaya duyulan özlemden oluşmuştur. Anlatıcıyı özlemlerle ilk tanıştıran ve sonradan da kendini yokluğuyla hatırlatmaya devam eden baba, çocuk yaşta odak figürün ayrılıklardaki

umudunu köreltmış, söndürmüş ve onu bir ömür sürecek olan derin özlem duygusuna yol açmıştır.

2. SEVGİLİYE DUYULAN ÖZLEM

2.1 Var Olan Aşk İlişkisi İçinde Sevgiliye Duyulan Özlem

Aşkın var olabilmesi için kişilerin her zaman yan yana olmaları, aynı yerde yaşamaları zorunlu değildir. Kişiler çeşitli ekonomik, siyasi veya kültürel sebepler nedeniyle birbirlerinden uzakta, ayrı yaşamak zorunda kalabilirler. Ancak böyle durumlarda, paylaşılan, ortak bir özlem duygusu mevcut ise hissedilen duygular yoğunlaşıp kuvvetlenebilir.

Adnan Binyazar'ın "Bozkır Aydınlığında Aşk" adlı yapıtında da odak figürün kendisinden farklı bir kentte, farklı bir uzamda yaşayan sevgilisine duyduğu derin özlem olgusu işlenmiştir. Odak figür, ilişkilerinde çoğu zaman sevgilisinden uzakta yaşamak zorunda kalmıştır. Bu durum yaşadığı aşk içinde, sevgiliye daha çok özlem duymasına sebep olmuş ve odak figürün ayrılıklara bakış açısını büyük derecede etkilemiştir.

Yapıtta "Bozkır Aydınlığında Aşk" adlı öyküde, sevgilisinin yaşadığı kente giden odak figür, yaşadığı özlem duygusunu sıkça dile getirmiş, ayrılıklara karşı duygularını belli etmiştir. Sevdiği kadından uzun bir süre ayrı kalmış olmanın ve buna rağmen kavuşmalarının çok kısa süreceğini biliyor olmanın getirdiği üzüntü içinde, odak figürün şu ana kadar yaşadığı bütün ayrılıklar ve özlemler de su yüzüne çıkmıştır. Gurbet duygusu, ayrılık anı yaklaştıkça kuvvetlenmiş, odak figürün yaşadığı pek çok ayrılığa yeni bir ayrılık daha eklenmiştir. *"Yüzüne baktıkça ayrılacağımız anı düşünüyor, uzun ayrılıkların, bir araya gelme umudunun tükettiği karanlık bir gurbet duygusu çöküyordu içime"* Bozkır Aydınlığında Aşk (Binyazar, 37)

Ancak odak figür için özlem, ne kadar zor olsa da, sevdası için bir engel olmamış, aksine sevgilisine olan hislerini yoğunlaştıran bir durum olmuştur. "Eğri Göl" adlı öyküde, sevgilisi

ile gölün etrafındaki anılarını geriye dönüş tekniği ile canlandıran odak figür, sevgilisini yanındayken özlemekte, ellerini tutarken bile hasret duygusunu yaşamakta olduğunu okuyucuya aktarmıştır. “Gölün kıyısına gelince birimiz sağa yönelirdi, birimiz sola. Bizimki, hep yaptığımız ellerimiz ellerimizdeyken bile duyumsadığımız ‘hasrette hasreti yaşama’ oyunuydu.” (Binyazar, 54)

Özlem olgusuna bir başka örnek “Yol Özlemleri” adlı öyküde bulunmaktadır. Yolculuğa çıkmış, kentten ayrılan sevgiliden beklenen mesajlar ve bu sürede yaşanan ayrılık ve özlemler ile ilgili odak figürün aklından geçirdiği düşüncelerden oluşan öykü, yaşanan gurbet olgusunu en açık şekilde gözler önüne sermektedir. Anlatıcı bütün akşam dakikaları sayarak, uzaklaşan sevgiliden haber beklemektedir. Öyküdeki derin özlem, montaj tekniği kullanılarak verilen bir türküde de kendini göstermiştir. Sevgilisinin yolculuğa çıkmamasını, ondan ayrılmamasını istediğini belirten odak figür, bu türkü ile duygu durumunu bağdaştırmıştır.

“Seher yeli sen yellerin başısın

Nazlı yârin selamını taşırsın

Gözünü sevdiğim çıkma sen yola

Eser deli poyraz yolda üşürsün” Yol Özlemleri (Binyazar, 75)

“Sabah Gülüşleri” adlı öyküde etrafında gözlemedikleri ile sevgilisine duyduğu özlemi bağdaştıran odak figür, dikkatini çeken bir lokantanın renklerinin kendisine uzaktaki sevgilisinin bluzunu çağrıştırdığını aktarmıştır. Odak figür doğada bile özlediği sevgilisini andıran öğeler görebilmiş ve bu öğelerle kendisini yine özlemlerin içinde bulmuştur. “...ruhuyla ruh olduğum sevdasına mı kapılmadım, saatlerce, gözlerini benden ayırmayışını mı özlemedim!.” (Binyazar, 118)

Öykülerde aktarılan yalnızlık olgusu, var olan aşk ilişkileri içinde yaşanmamış duygular, beraberlikler, yitirişler ve bunların doğurduğu umutsuzluklardan kaynaklanmaktadır.

Odak figür içinde bulunduğu ilişkilerde dahi özlemler yaşamış, sevdiğine uzak kalmıştır. Yaşanan ilişkiler içinde yaşanamayan birliktelikler beraberlerinde ‘var olan aşk ilişkisi içinde sevgiliye duyulan özlem’ olgusunu getirmiştir.

2.2 Ayrılık Sonrası Sevgiliye Duyulan Özlem

Seçilen öykülerdeki odak figür, kayıplar ve yitirişler ile boğuşmuş bir bireydir. Yaşamı boyunca pek çok ayrılık geçirmiş ve geçirdiği ayrılıklar üzüntüyü de beraberinde getirmişlerdir. Bu ayrılıklardan sevgilileri ile olanlar onu en çok etkileyen ayrılıklardan olmuş, odak figürün içinde özlem duygusunun oluşmasına sebep olmuşlardır.

“Eğri Göl” öyküsünde, sevgilisi ile eski anılarını canlandıran odak figür sevgilisinin ölümünden sonra yaşadığı derin acı ve özlemlerden bahseder. Onları ayıran bu sefer, mesafeler değildir, ölümdür. Anlatıcının kaybetmiş olduğu sevgiliye duyduğu hasret o kadar büyüktür ki, aklından kavuşabilmelerinin tek yolu olan ölümü seçmek bile geçmiştir.

“Ölümünden yirmi yıl sonra, yanımda yalnızlığım, beynimde tümörler oluştuğunu varsayarak yakında ona ulaşacağım haberini vermek üzere gölün kenarlarından içerilere doğru yürüyorum.” (Binyazar, 55)

“Metroda Bir Kırmızı Pabuçlu” adlı öyküde ise, gençliğinden tanıdığı bir bayan arkadaşı ile buluşmaya giden odak figürün, metroda karşısına oturduğu ‘kırmızı pabuçlu’ kadından etkilenmesi, onunla ilgili çıkarımlarda bulunması ve gerçekleşmeyecek hayallere kapılması anlatılmaktadır. Öyküde sıkça kullanılan betimleme tekniği ile kadın, odak figürün gözünden tüm ayrıntılarıyla, “güzelliği hem bağışlatıcı, hem sızı kesici, hem çekici” (Binyazar, 86)

anlatılmıştır. Odak figür, izledikçe daha çok beğendiği, hayallere daldığı bu kadının karşısından kalkıp gidişi ile ise yabancı olmadığı bir hayal kırıklığına uğramıştır.

Bu durum, şu zamana kadar yaşayamadığı ve yarım bıraktığı bütün sevdaları özetler niteliktedir. Karşısında oturuyor olmasına rağmen bu kadına ulaşamamış odak figür, yaşadığı ilişkilerde de sevgililerine kavuşamamış, özlem duymakla yetinmiştir. Kadının karşısından kalkıp gitmesi ayrılığı sembolize ederken, ayrılık sonrasında odak figürün özlemi, her ilişkinin sonunda yeniden bir yitiriş ve kaybediş yaşadığı da vurgulanmıştır. “*Ben hep anlık hazların yanılışına mı uğrayacağım!..*” (Binyazar, 95)

“*Sabah Gülüşleri*” adlı öyküde de ayrılığın getirmiş olduğu özlem olgusunu görmek mümkündür. Sevgilisi ile ayrılığının yıkımını anlatan odak figür, bir zamanlar sevgilisine çok değer vermiştir, her ilişkisinde olduğu gibi bu ilişkisini de en derin duygularla yaşamıştır ancak şimdi geriye sadece özlem duygusu kalmıştır. “*Bir anda yokluk oldun; oysa lekesiz sevgilerle beslediğim dünyamdaydın bir zamanlar...*” (Binyazar, 122)

“Yol Özlemleri” adlı öyküsünde ayrılıklar karşısında yine de umutlu olmayı başarmış odak figür, artık umudundan da vazgeçmiş olduğunu belli etmiş, gidenlerin geri döneceğine, ayrılıkların biteceğine dair olan inancının kaybolmuş olduğunu vurgulamıştır. “*Yitirişi yaşayanın da, içinde yitiriş korkusu yaşayanın da mutluluk umudu yoktur.*” (Binyazar, 66)

Ayrılık sonrası sevgiliye duyulan özlem “*Buluntu Bebek*” öyküsünde, odak figürün kaybettiği sevgilinin acısını unutmak için sürekli sokaklara çıkması ve bu sırada tesadüfen bitpazarında bulduğu bir bebeği yalnızlığını gidermek umuduyla alması ile anlatılmıştır. Anlatıcı, tıpkı bu bebek gibi ömür boyunca yitirişler ve ayrılıklar yaşamış, kimsesiz kalmıştır.

Odak figür, yapıt boyunca öykülerde sevgili özlemleri ile boğuşmuştur. Hayatında yer edinen insanlar ile uzakta kalmış, ayrılmış, kavuşamamıştır. İlk başta ailesi ile öğrendiği ayrı kalma duygusunu, daha sonra ilişkilerinde de sıkça yaşamıştır. Aşk bu kadar derinden yaşayan bir

birey için ayrılıklar da derin yaralar oluşturmuşlar, anlatıcının özlem olgusunu giderek büyüyen bir mutsuzluk ve umutsuzluk kaynağı haline getirmişlerdir.

3. SONUÇ

Eserin ana teması özlem ve özlem üzerinde şekillenen yalnızlık ve kaybetme olgularıdır. Özlem, kişinin sevdiği, değer verdiği insanlarla birlikte olamama, kavuşamama, uzak kalma hallerinden doğan bir duygu durumudur. Tek başına olmaktan doğan umutsuzluk, karamsarlık gibi duyguları da beraberinde getirir. Adnan Binyazar'ın "Bozkır Aydınlığında Aşk" adlı yapıtında da özlem, odak figür üzerinden, insanın kendi duyguları içinde boğulma, tekrara düşme hali olarak verilmiş, yine bu duygu durumundan kurtulmanın tek yolunun kişinin kendisi olduğu da vurgulanmıştır. Yapıtta kimi öykülerde, bu özlem ve yalnızlık duygusu karamsar bir şekilde verilirken, kimi öykülerde bu duyguların varlığının doğallığı hatta gerekliliği gözler önüne serilmiştir.

Öykülerin her biri odak figürün hayatının belli dönemlerinde, farklı insanlar için duyduğu özlem olgusunu anlatmaktadır. Bu özlem olgusu kimi zaman aile düzenine kimi zaman tek tek aile bireylerine kimi zaman ise sevgililere olmak üzere ortaya çıkmıştır. Bu yolla figürün kimsesizlik ve yaşanan özlem olgusu ile başa çıkışı, yapıtta hem aile kavramı hemde aşk ilişkileri üzerinden anlatılmıştır. Anlatıcının yaşayamadığı çocukluk kendisinde aileye karşı bir özlem uyandırırken, yaşadığı ya da yaşayamadığı sevdaların da odak figürün ilişkilerine olan bakış açısını etkilemiş olduğunu söylemek mümkündür. Yapıtta, odak figürün hayatı boyunca yaşayamadığı pek çok ilişki nedeniyle farklı duygu durumlarına sürüklendiği sonucuna varılmıştır.

Kişinin yaşadığı olaylar doğrultusunda duygu evrenini oluşturduğu ve yaşamı boyunca bu karakter ve duygular doğrultusunda hareket ettiği söylenebilir. Yapıtta bireyin pek çok ayrılık ve kaybediş geçirmesi üzerine oluşmuş duygular evreni, onu her yeni başlangıçta bir

umutsuzluk görmeye, her ilişkide ise bir son görmeye mecbur bırakmış ve insanın yaşadığı olaylar doğrultusunda duygularını şekillendirdiği vurgulamıştır.

Yaşanılan her şeyin duygular ile hafızalara kazındığı düşünülerek Bozkır Aydınlığında Aşk adlı yapıtta da insanın, çevresindeki insanlara karşı özlemi, onlarla iletişimi, sevgisi, onların hayatlarına dokunabildiği ve kendi hayatında onlara yer verebildiği kadar varolduğu ortaya konmuştur. Odak figürün yaşamı boyunca yaşadığı ilişkiler ve bunların sonucunda oluşturduğu duygular ise varılan bu sonucu kanıtlar niteliktedir

4. KAYNAKÇA

Binyazar, Adnan. Bozkır Aydınlığında Aşk. İstanbul: Can Yayınları, 2011